

НІВА

Год выдання V
№ 31 (231)
31 ЛІПЕНЯ 1960
БЕЛАСТОК
Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

ДА 40 ГОДДЗЯ ЧАСОВАГА РЭВАЛЮЦЫЙНАГА КАМІТЭТА ПОЛЬШЧЫ

ФЕЛІКС ДЗЯРЖЫНСКІ ў Беластоку

У кіпучай рэвалюцыйнай дзейнасці Ф. Дзяржынскага адну з слаўнейшых старонак займае яго дзейнасць у Польрэўкоме і на Заходнім фронце ў 1920 годзе. Гэтаму пытанню і прысвячаецца наш артыкул.

30 ліпеня 1920 г. у вызваленым Чырвонай Арміяй Беластоку польскімі рэвалюцыянерамі быў утваран Часовы Рэвалюцыйны Камітэт Польшчы (Польрэўком) — першы польскі працоўна - сялянскі ўрад. У склад Польрэўкома ўвайшлі лепшыя сыны польскага народа, палымяныя рэвалюцыянеры: Юліян Мархлеўскі (старшыня), Фелікс Дзяржынскі, Фелікс Кон, Эдуард Прухняк, Іосіф Уншліхт.

У той жа дзень Польрэўком звярнуўся з Маніфестам да працоўных Польшчы, у якім гаварылася, што настаў час вызвалення, што польскі працоўны клас бярэ свой лёс ва ўласныя рукі.

«Не дзеля таго ўступаюць у Польшчу нашы рускія браты, каб заваёўваць, — гаварылася ў Маніфесце. Сённяшнюю вайну ім навязаў польскі ўрад. Яны змагаюцца перш за ўсё за мір для сябе, бо толькі мір дасць ім магчымасць вярнуцца дамоў, магчымасць утварэння новага ладу».[1]) Далей у Маніфесце выкладалася эканамічная і палітычная платформа народнага ўрада.

«Фабрыкі і шахты неабходна вырваць з рук капіталістаў... Яны пераходзяць ва ўласнасць народа і кіруюць імі працоўныя камітэты. Маёнткі і лясы таксама пераходзяць ва ўласнасць народа. Зямля працоўных сялян застаецца недатыкальнай. У гарадах уладу ажыццяўляюць саветы працоўных дэпутатаў, а ў вёсках — сялянскія саветы».[2])

Польрэўком з першых дзён разгарнуў шырокую дзейнасць у вызваленых раёнах. Ён стаў наладжваць эканамічнае і грамадска - палітычнае жыццё: нацыяналізаваў і адкрываў фабрыкі і заводы, арганізаваў адбудаванне чыгуначных дарог, ствараў новы дзяржаўны апарат, пакладаў усе сілы на тое, каб як найхутчэй пераадолець грамадныя фінансавыя і харчовыя цяжкасці.

У Беластоку арганізаваўся дабравольніцкі польскі савецкі полк. Пачала выходзіць штодзённая газета «Гонец Чэрвоны».

Адно за адным выпускаюцца заклікі да польскай арміі, да сялянскіх работнікаў і малазямельных сялян, да пралетарыяў усяго свету, да чырвонаармейцаў; інструкцыі палітдзеячам па зямельнаму пытанню і многія іншыя дакументы.

Польскія працоўныя і сяляне з вялікім захапленнем і хваляваннем спатыкалі вызваліцельку Чырвоную Армію і праяўлялі ёй усебаковую дапамогу. Асабліва вялікага размаху дасягнуў рэвалюцыйны ўздым працоўных у Беластоцкім, Люблінскім і Варшаўскім ваяводствах.

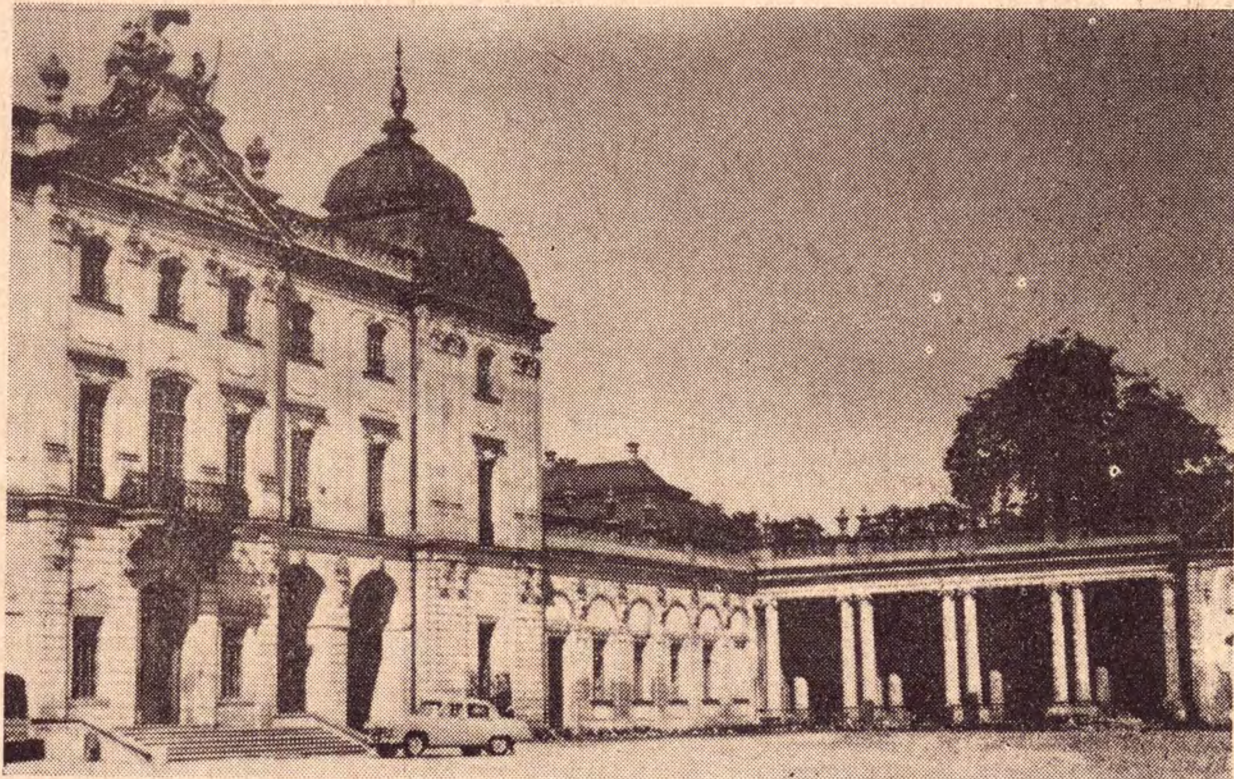
У вызваленых гарадах, мястэчках і вёсках праходзілі масавыя сходы, мітынгі, на якіх працоўныя выражалі сваю ўдзячнасць Чырвонай Арміі, выбіралі рэвалюцыйныя камітэты.

У першай палове жніўня 1920 г. у Беластоку адбылася шматлікая дэманстрацыя ў знак поўнай падтрымкі Часовага рэвалюцыйнага камітэта Польшчы. Рабочыя ўручылі яму чырвоны сцяг — сімвал свабоды і шчасця. Беластоцкая арганізацыя ППС таксама выступала ў падтрымку новай уладзе і ўключылася ў мясцовую камуністычную партыйную арганізацыю. У склад Камуністычнай рабочай партыі Польшчы (КРПП) увайшла і Седлецкая арганізацыя ППС.

У Седльцах, Ломжы, Лапах, Высока - Мазавецкім, Бельску і іншых мясцовасцях, былі ўтвораны рэўкомы, якія працавалі пад кіраўніцтвам Польрэўкома. Яны забяспечвалі рэвалюцыйны парадак на месцы, памагалі знішчаць супраціўленне контрэвалюцыянераў, наладжвалі гаспадарчае жыццё, дапамагалі наступаючай Чырвонай Арміі.

У тыя памятныя гістарычныя дні асабліва паражала ўсіх нястомная, кіпучая дзейнасць Ф. Дзяржынскага

(Працяг на стар. 4)

Будынак медыцынскай акадэміі ў Беластоку, які ў 1920 г. быў сядзібай Польрэўкома.
фота: Пётр Чэрнякевіч

Беларускі «Юрачка» на Грунвальдскім полі.

Незабыўны ДЗЕНЬ

Субота 16 ліпеня. На дарогах, вядучых на Грунвальдскія палі, незвычайнае ажыўленне. Цэлыя вераніцы аўтамашын і матацыклаў спяшаюцца ў адным напрамку. Сярод іх аўтобус з надпісам «Беларускі народны калектыў песні і танца ў Беластоку».

Раніца 17 ліпеня. Нягледзячы на тое, што была ўсяго толькі сёмая гадзіна раніцы, на Грунвальдскім полі, дзесяткі тысяч людзей. На гэтым полі 550 год назад аб'яднаныя польска - літоўска - рускія сілы разбілі ўшчэнт агрэсіўны ордэн крыжаносцаў, які агнём і мячом імкнуўся падпарадкаваць славянскія землі. І хоць праведзеная ў аўтобусе ноч не належыць да ліку лёгкіх, мы ахвотна адпраўляемся аглядаць месцы гістарычных падзей.

Набліжаецца 11 гадзіна раніцы. Усё полеператвараецца ў рухомы рознакаляровы дыван з людскіх убораў. Натоўп людзей цесным кругам акружае Узвышша Перамогі, на якім, побач з узведзеным Грунвальдскім помнікам змяшчаецца ганаровая трыбуна. Усе з нецярплівасцю чакаюць на пачатак урачыстасці. І ўрэшце — бурныя апладысменты. На Узвышша Перамогі ўваходзяць кіраўнікі партыі і ўрада на чале з Уладзіславам Гамулкам і Юзэфам Цыранкевічам. Прыбылі таксама дэлегацыі братніх нам замежных краін.

Пачынаецца мітынг, які выліваецца ў адзіную волю міру і братства паміж народамі. Усхваляваны 200-тысячны натоўп прыбыўшых сюды з усёй Польшчы дэлегацый горача прымае выступленні кіраўнікоў партыі, ураду і замежных гасцей. Сярод рукапляскаючага натоўпу можна ўбачыць колерныя касцюмы членаў нашага калектыву. Пасля адкрыцця Грунвальдскага помніка наступае ўрачысты момант. 30 тысяч прыбыўшых на ўрачыстасць юнакоў і дзяўчат прымае

(Працяг. са стар. 3)

ЦІ ДЗЯЎЧАТЫ НЕ ЛЮБЯЦЬ СПОРТУ?

На тэрыторыі Бельскага павета існуе 48 гурткоў ЛЗС, якія згуртоўваюць каля 1000 асоб моладзі. У некаторых гуртках ЛЗС у апошні час сапраўды пачало квітнець спартыўнае жыццё.

— Гэта асабліва там, — гаворыць старшыня павятовай рады ЛЗС у Бельску — Сцяпан Сыльвеструк, — дзе за справу развіцця спорту ўзяліся настаўнікі.

Вось напрыклад у Пасынках. Душой мясцовага гуртка ЛЗС з'яўляецца настаўнік пасынскай школы — Іван Суліма. У гуртку 25 асоб моладзі. Гэта пераважна школьнікі. Валейбольная секцыя гэтага гуртка заваявала і ўтрымоўвае надалей першае месца ў сваёй акрузе.

У Плюцічах моладзь таксама вельмі зацікаўлена спортам. Да гуртка ЛЗС прыступіла тут 26 асоб моладзі. Тут існуе фудбольная каманда і секцыя лёгкаатлетыкі. Старшыня плюціцкага гуртка ЛЗС — Віктар Астроўскі ўмее заахвоціць моладзь спортам.

Вельмі актыўныя гурткі ЛЗС у Малінніках, Рудцы, Орлі, Кнарыдах і Бранску.

— Але, — гаворыць старшыня павятовай рады ЛЗС, — усё яшчэ мала ў радах нашых спартсменаў дзяўчын.

На 970 членаў ЛЗС у павеце ўсяго толькі 65 дзяўчын.

(Працяг са стар. 4)

Кур'ёз

І конь смяяўся б...

Па загаду прэзідэнта ЗША амерыканскі народ адзначае «Тыдзень каляровай капусты», «Тыдзень дамскіх капялюшаў» і шматлікую колькасць іншых «тыдняў». Да 1959 года ў амерыканскім каляндары толькі трэці тыдзень ліпеня быў вольны ад «святкавання». Нейкія амерыканскія дзеячы намагаліся прысвяціць гэты «тыдзень» для прапаганды «грушак на вярбе», але пры разборы справы ў сенаце перамагло становішча сенатара - расіста Істленда, які дамагаўся прысвяціць гэты тыдзень «падняволеным народам».

У бягучым годзе, адкрываючы гэты «тыдзень», Эйзенхаўэр звярнуўся да амерыканцаў са словамі: «Я прызываю народ ЗША адзначыць гэты тыдзень адпаведнымі цырымоніямі і дзейнасцю...»

Прачытаўшы гэтыя словы, падумаў я, што ЗША адмовяцца ад агрэсіі супраць кубінскага народа, перастануць моўчкі падтрымліваць бельгійскую агрэсію ў Конга, не будуць насілу ўстанаўляць свае ваенныя базы ў Японіі, пакончаць з падтрымліваннем крывавых дыктатараў у Паўднёвай Карэі, Лаосе, Тайване, Паўднёвым В'етнаме, Іспаніі і ў дзяржавах Паўднёвай Амерыкі; спыняць узбраенне атамнай зброяй заходнегерманскіх фашыстаў, прызнаюць роўныя правы і свабоду 20 мільёнам «каляровых» і дзесяткам мільёнаў іншых нацыянальнасцей, пражываючых у Злучаных Штатах, якія з'яўляюцца для іх сапраўднай турмой.

Але ў гэты момант прачытаў я далей: «...я прызываю яго (народ ЗША — Я. А.) пацікавіцца лёсам народаў, падняволеных Савецкім Саюзам...» і ўсё стала ясна. Адказныя амерыканскія дзеячы ўсё яшчэ хварэюць на курыную слепату і таму не могуць бачыць сапраўднага вобраза справы. Свабода ў іх зразуменні — гэта бяспраўе толькі для некалькіх дзесяткаў «каралей долара».

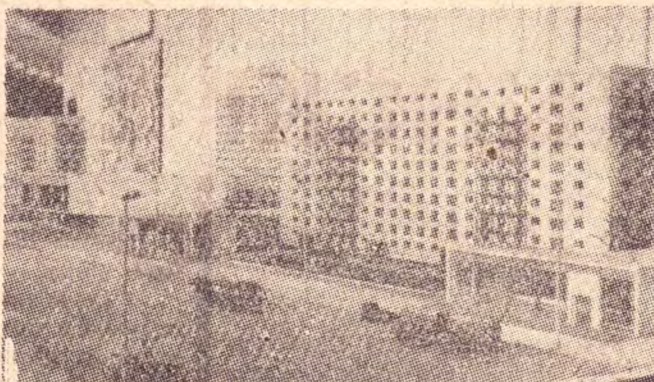
Пацвярджае гэта слабае зацікаўленне амерыканскага друку праблемамі «Тыдня падняволеных народаў», а яшчэ больш тое, што на мітынг, арганізаваны ў Н'ю - Йорку па поваду гэтага «тыдня», сабралося ледзь некалькі сот эміграцыйных трупаў.

Я. А.

Фотавітрына

ПОЛЬШЧА. Грунвальд 1960 г. у аб'ектыве нашага фотакарэспандэнта.

ГДР. Від на гасцініцу «Берлін - турыст» у цэнтры Берліна.

КУБА. Байцы рэвалюцыйнай арміі Кубы.

ІТАЛІЯ. Антыфашысцкая дэманстрацыя ў Генуі.

Маральная перамога Кубы

Адбыўшуюся нядаўна ў Савеце Бяспекі дыскусію на скаргу Кубы амерыканскі друк намагаўся прадставіць як поспех Злучаных Штатаў. У сапраўднасці вынікі гэтых дэбатаў прынеслі маральную перамогу Кубе. Як вядома, Савет Бяспекі прыняў астаткова прапанову Аргенціны і Эквадора, якая загадвае перадаць справы кубінска - амерыканскіх суадносін арганізацыі амерыканскіх дзяржаў. Пасля разгледжання скаргі Кубы супраць Амерыкі гэтая арганізацыя мае пераслаць рапарт да ААН. У рэчаіснасці ўжо падчас дыскусіі ў Савеце Бяспекі Куба ў значнай меры дасягнула мэты, да якой ішла. Перадусім адбылася публічная і вычарпальная дыскусія, у часе якой прадстаўлены факты, якія сведчаць аб агрэсіўных кроках Злучаных Штатаў супраць Кубы, асабліва ў галіне гаспадарчых суадносін. Урэшце Кубінская скарга застанецца на парадку дня Савета Бяспекі так доўга, як доўга Куба будзе адчуваць пагрозу з боку Амерыкі. Прадстаўнікі Кубы ў Савеце Бяспекі засцераглі сабе права паставіць справу яшчэ раз у ААН, калі Арганізацыя амерыканскіх дзяржаў, дагэтуль у значнай ступені падпарадкаваная Злучаным Штатам, не падыме справядлівай пастановы. Такім чынам, гэтыя справы, якія дагэтуль Злучаныя Штаты намагаліся засцерагчы выключна для рэгіянальнай арганізацыі дзяржаў заходняга паўшар'я, увайшлі ў кампетэнцыі Савета Бяспекі.

Шмат палітыкаў лічыць, што гэта было найбольшае паражэнне, якое Злучаныя Штаты пацярпелі апошнім часам у Савеце Бяспекі.

Дэбаты ў Савеце Бяспекі над справай Кубы ўнеслі яшчэ адзін важны элемент у міжнароднае становішча. Публічнае клеймаванне ўчынкаў і палітыкі Злучаных Штатаў накладае на іх пэўныя тармазы і змушае да большай асцярожнасці ў прадпрыйманні крокаў супраць Кубы і кожнай іншай краіны Лацінскай Амерыкі.

Кубінскі цукар, якому закрылі доступ на амерыканскі рынак, знайшоў дарогу да Савецкага Саюза і Кітая. Апрача гэтага, Куба ад Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін можа спадзявацца на бескарысную гаспадарчую і палітычную дапамогу, якой Злучаныя Штаты ніколі ў мінулым ёй не аказвалі. Таму нічога дзіўнага, што ў асноўным па гэтай прычыне на заходнім паўшар'і раздаецца крык на тэму ўяўленай пенетрацыі камунізма на Кубе. Па гэтай жа прычыне вядомы амерыканскі каментатар Вальтэр Ліпман заклікае вашынгтонскі ўрад да неадкладнай перамены палітыкі адносна Кубы. «Пры фарміраванні новай палітыкі, — піша ён, — мы павінны здаць сабе справу з наступных непрыемных для нас фактаў. Не маем ужо ўлады, якую мы мелі на пачатку гэтага стагоддзя — не можам інтэрвеніраваць дзе б і калі б не парушаны былі нашы інтарэсы. Ад заканчэння другой сусветнай вайны адракліся мы ад гэтай аднабаковай улады на карысць калектыўнай улады іншых амерыканскіх дзяржаў».

Дадамо сказ, аб якім забыў Ліпман. Калектыўная ўлада ў Лацінскай Амерыцы азначае цяпер магчымасць вядзення ўласнай, нацыянальнай палітыкі, адпавядаючай уласным інтарэсам краін гэтай часткі свету.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

У сяброўскіх гутарках між сабою мы пачалі высвятляць назначэнне атрада. І паступова мы пачалі ўсё сур'ёзней задумвацца над сваёй незавіднай доляй.

Атрад складаўся з трох аддзелаў: першага, другога і трэцяга; апрача гэтага, было яшчэ два атрады: агульны і вучэбны.

У першым аддзеле вывучалі застасаванне бактэрый — узбудзіцялей такіх заразных хвароб, як чума, халера, ціф, дзіфцерыт, туберкулёз, газавая гангрэна, сап і іншыя, і меры абароны ад іх.

Другі аддзел працаваў над праблемамі прадукцыі бактэрыялагічных бомб і фільтраў, а таксама вывучаў эфектыўнасць дзейнасці сродкаў бактэрыялагічнай вайны ў розных метэаралагічных абставінах. Гэты аддзел меў авіяцыённую групу, якая складалася з сямі транспартных самалётаў.

Трэці аддзел, або секцыя Асахіна, вывучаў шматлікія віды бактэрый, прадназначаных для заражэння сельскагаспадарчых культур — зернавых, бабавых, кукурузы.

Кусуно і Морысіма служылі ў секцыі метэаралогіі, але, апрача вядзення метэаралагічных назі-

ранняў, ім нярэдка даводзілася з даручэннямі бываць у розных кутках размяшчэння атрада.

Хаманака з агульнага аддзела расказваў, што ў Хайлары, Нуньцзяне, Зэйхэ і Муданьцзяне ёсць філіялы атрада, а ў Аньда — палігон для выпрабаванняў. Хадзілі чуткі, што ў гарах Паўночнай Карэі другі аддзел мае цэлы падземны завод, дзе вядуцца даследчыя работы над смяртэльнымі праменнямі і атамнай бомбай. Яшчэ дома мне даводзілася чуць гутаркі аб тым, што Япон'я рыхтуе нейкую асаблівую зброю, і цяпер я ўсё больш верыў усім гэтым чуткам.

— Падумаць толькі, кажуць, што на наш атрад у год расходуецца дзесяць мільёнаў іен. Такія грошы проста так не сталі бы траціць на адзін атрад. Напэўна, на гэту зброю яны і ідуць, — нейк заявіў Хаманака.

Хоць мы называліся ўсяго толькі атрадам, у нас было тры генерал - лейтэнанты медыцынскай службы, пяць ці шэсць генерал - маёраў, каля шаснаццаці палкоўнікаў звыш дваццаці падпалкоўнікаў і маёраў, а малодшых афіцэраў і кандыдатаў у афіцэры — амаль трыста асоб. Вельмі шматлікія служылі тут па вольнаму найму. Гаварылі, што ў атрад амаль са ўсёй Японіі сабраны доктары медыцыны, якія працавалі ў галіне бактэрыялогіі, пры гэтым прыраўнаных да генералаў сярод іх было звыш дзесяці асоб, а да палкоўнікаў — звыш трыццаці. Усяго ў атрадзе налічвалася звыш дзвюх тысяч асоб.

Але тады я яшчэ не ведаў, што бактэрыямі, у культываванні якіх я прыймаў удзел, будуць заражаны авіябомбы, не ведаў, якую знішчальную сілу яны маюць.

*

Была палова чэрвеня. Аднойчы вечарам тэхнік-лабарант Сагава ўвайшоў да нас з паперам у руцэ і заявіў:

— Атрыман загад па атраду. Слухайце, я зачытаю яго. — І ён пачаў чытаць.

Сэнс загаду зводзіўся да таго, што служачыя атрада павінны ўзмоцніць пільнасць, каб аб атрадзе не пранюхалі шпіёны.

— Коратка скажу вам, чаму выйшаў гэтакі загад, — сказаў Сагава, закончыўшы чытанне.

Ён вытлумачыў, што савецкія войскі захапілі ў цэласці нямецкія бактэрыялагічныя лабараторыі, з якімі наш атрад абменьваўся матэрыяламі, у выніку чаго стала вядомым і аб доследах, якія праводзяцца ў нас. І вось цяпер Савецкі Саюз усё энергічней настойвае на правядзенні расследвання.

— Доследы ў галіне бактэрыялагічнай вайны вядзе не толькі Германія, — дадаў Сагава, — але і Амерыка, і Савецкі Саюз. Але толькі нам удалося стварыць бактэрыялагічную бомбу, якую можна практычна застасаваць. Таму вы, члены атрада, у якога руках ключ да канчатковай перамогі, павінны зразумець усю павагу становішча і ахоўваць ваенную таямніцу... Дарэчы, сёння я раскажу вам гісторыю нашага атрада. Вось што мы даведаліся з яго гутаркі.

Да выпадкаў на Халхін - Голе ў 1939 годзе існавала Упраўленне па водадастаўцы і прафілактыцы часцей Квантунскай арміі, якое ўзначальваў цяперашні начальнік першага аддзела генерал - лейтэнант Кікуці. Спачатку галоўным заданнем гэтага Упраўлення было забеспячэнне арміі піця-

Весткі з БССР

ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КП БЕЛАРУСІ

Нядаўна адбыўся III пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі. Пленум разгледзеў наступныя пытанні:

1. Аб павышэнні ролі грамадскасці ў барацьбе са злачыннасцю і парушэннямі грамадскага парадку.

2. Аб стане і мерах паляпшэння работы па ўкараненню дасягненняў навукі і перадавога вопыту ў калгасную і саўгасную вытворчасць.

3. Аб выніках выканання сацыялістычных абавязацельстваў па сельскай гаспадарцы за 1 паўгоддзе і мерах па паспяховаму выкананню абавязацельстваў прынятых на 1960 год.

Па абмеркаваных пытаннях пленум прыняў адпаведныя пастановы. Пленум вызваліў ад абавязкаў члена бюро ЦК КПБ С. К. Цімашэнку ў сувязі з выбыццём з партарганізацыі рэспублікі. Пленум выбраў членам бюро ЦК КПБ С. О. Прытыцкага.

НОВЫЯ МАШЫНЫ МІНСКІХ АЎТАБУДАЎНІКОЎ

Калектыў Мінскага аўтамабільнага завода ў падарунак ліпеньскаму Пленуму ЦК КПСС распрацаваў і выпрадукаваў вопытную партыю ўніверсальных аўтацягачоў. Новая машына мае высокую праходнасць. Выпушчана таксама новы мадэль аўтапрыцэпа.

РЭАРГАНІЗАЦЫЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫХ ТЭХНІКУМАЎ

У сярэдніх сельскагаспадарчых навучальных установах рэспублікі навучаецца звыш 15 тысяч чалавек. Аднак да гэтага часу ў тэрытарыяльным размяшчэнні гэтых устаноў былі істотныя недахопы. У некаторых абласцях кадры спецыялістаў аднаго і таго ж профілю рыхтавалі ў двух, часам побач размешчаных, тэхнікумах. А іншыя вобласці вострa адчувалі недахоп у такіх спецыялістах.

Цяпер зменен профіль раду навучальных устаноў: тэхнікумы, якія рыхтуюць аднолькавых спецыялістаў, аб'яднаны. Зліты, напрыклад, Калінкавіцкі і Рэчыцкі, Гальшанскі і Ваўкавыскі, Лідскі і Ашмянскі тэхнікумы. Рэчыцкі поўнасцю пераключан на падрыхтоўку заатэхнікаў і ветэрынарных работнікаў. На падрыхтоўку вельмі патрэбных для Мінскай вобласці заветтэхнікаў пераключан Смілавіцкі тэхнікум, а падрухтоўка аграномаў сканцэнтроўваецца ў Мар'іна - Горскім.

«ЗАСЛУЖАНЫ БУДАЎНІК БЕЛАРУСКАЙ ССР»

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР пастанавіла ўстанавіць для работнікаў будаўнічых і праектных арганізацый, прадпрыемстваў будаўнічых матэрыялаў, канструкцый і дэталей, навукова - даследчых устаноў, якія працуюць у галіне будаўніцтва, ганаровае званне «Заслужаны будаўнік Беларускай ССР».

Званне Заслужанага будаўніка Беларускай ССР будзе прысвойвацца работнікам вышэй памянутых арганізацый, прадпрыемстваў і ўстаноў, якія асабліва вызначыліся ва ўкараненні новай тэхнікі, перадавых метадаў працы, у паляпшэнні якасці, зніжэнні кошту будаўніцтва і прымаюць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці.

БЕЛАРУСКІЯ ВЕСЛЯРЫ — ЧЭМПІЁНЫ КРАІНЫ

Нядаўна разыгрывалася першынства Савецкага Саюза па веславанню на байдарках і каноэ.

Спаборніцтвы на каноэ — двойках на 10 тысяч метраў прынеслі бліскучы поспех беларускім весларам гамяльчаніну Л. Гейштару і брэстаўчаніну С. Макарэнку, якія сталі чэмпіёнамі Савецкага Саюза. Алімпійскія чэмпіёны: Боцеў і Харын на гэты раз занялі трэцяе месца. У фінальных спаборніцтвах на каноэ — двойках на 1000 метраў Л. Гейштар і С. Макарэнка занялі другое месца, заваяваўшы сярэбраныя медалі.

А ШТО РОБЯЦЬ ДЗЕЦІ?

Запяткі па рысаванні ў Чэрвенскім дзіцячым садзе, Мінскай вобласці.

Пра слаўлую раку Нёман плыве песня над Грунвальдскім небам. Салісты: Свентахоўская і Каліноўскі.

(Працяг са стар. 1)

шлюбаванне. Затым натоўп падхоплівае песню «Любімы край». Паветра ўстрасянуў гук ганаровых артылерыйскіх залпаў з 24 гармат.

Па небе гулка праносяцца бліскучыя машыны нашых паветраных сіл, якія выконваюць цудоўныя і захапляючыя фігуры.

Набліжаецца 14 гадзіна. Сабраныя гуртуюцца каля трох эстрад, на якіх пачнуцца зараз выступленні мастацкіх калектываў. Членаў гэтых калектываў ахоплівае агульнае хваляванне.

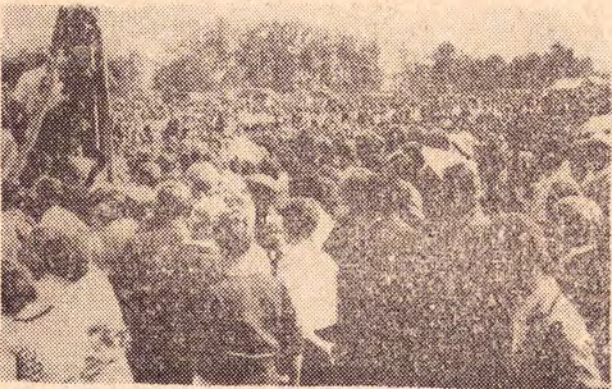
Незабыўны ДЗЕНЬ

Сёння выступаюць тут найлепшыя калектывы краіны і артыстаў хвалюе адзінае пытанне: як жа на фоне іх будзе выглядаць наш калектыў. У рознакаляровым натоўпе каля эстрад, нібы кветкі, мільгаюць і беларускія нацыянальныя касцюмы, колернасць якіх прыцягвае агульную ўвагу. На месцы ідзе параўноўванне нашых магчымасцей з іншымі калектывамі.

Прэшце — на эстрадзе Беларускі народны калектыў песні і танца. Л'юцца песні, плаўна ходзяць пары ў народным танцы. Вакол трэскаюць затворы фотаапаратаў, пасля кожнага нумара, а нават і ў час выконвання, уздымаюцца бурныя воплескі. Некаторыя з гледачоў дапытваюцца аб адрасе нашага калектыву. Беларуская песня і танец заварожвае гледача. «Бывайце здаровы, жывіце багата» і калектыў развітваецца з гледачамі. Бурныя воплескі былі выдатнай узнагародай калектыву. Пасля канцэрта на тварах артыстаў самадзейнасці здавальненне. Значыцца, усё добра. Калектыў змог перадаць прыгажосць нашай беларускай песні і танца, якую высока ацанілі гледачы, сабраныя на Грунвальдскай урачыстасці.

Адзін за адным змяняюцца на эстрадах калектывы. Да позняй ночы на Грунвальдскіх палях гучыць музыка, песні, кружацца ў танцы пары. Даўнейшае поле боя стала цяпер месцам песні, танца і дружбы.

П. ЧЭРНЯКЕВІЧ
(фота аўтара)

Беларуская песня і танец «заварожваюць» гледачоў.

вой вадою, праверка прыдатнасці прадуктаў і барацьба з мясцовымі эпідэмічнымі захворваннямі, ад якіх цярпелі салдаты. Формы захворванняў, узніклых па невядомых прычынах, былі розныя ў розных раёнах. Апрача гэтага, часта не паспявалі спецыялісты даследваць узбудзіцеля, як хвароба сама сабою гінула.

Падчас выпадкаў на Халхін - Голе звярнулі ўвагу на тое, што можна не толькі прадухіліць захворванні, але і эфектыўна выкарыстаць іх у наступацельных мэтах. Пад націскам мотамехчасцей Чырвонай Арміі японскія войскі былі прымушаны адступіць, але пры гэтым яны намагаліся ў што бы то ні стала ўтрымаць вадаёмы — крыніцы водадастаўкі. Хто кантралюе вадаёмы, той захоўвае пануючае становішча на поле боя. Клопаты аб утрыманні вадаёмаў таксама ўваходзілі ў абавязкі Упраўлення па водадастаўцы арміі.

Аднойчы Ўпраўленню загадалі заразіць ваду ў вярхоўях ракі Халхін - Гол — крыніцу вады для ўсяго раёна бактэрыямі ціфу, халеры і чумы з мэтай прымусіць праціўніка да адступлення. Гэта было смяртэльна небяспечнае заданне. Пры яго выкананні загінула звыш трыццаці армейскіх і вольнанаёмных лекараў. Магчыма, некаторыя з іх заразіліся самые, калі пускалі смяртэльныя бактэрыі ў ваду, але большасць з іх загінула ад непрыяцельскага агня ў час выканання гэтай аперацыі.

— Звычайна так многа ваенных лекараў не гіне адразу. Ці не так? Дык калі наша армія наступае, санітарныя атрады ідуць ззаду войск, — шматзначна падкрэсліў Сагава.

Мы даведаліся, што ў басейне ракі Халхін - Гол

29

ад Наманхана да возера Буір-Нур адразу ўспыхнула эпідэмія, і японская армія аказалася ў вельмі выгадным становішчы.

Пасля здарэнняў на Халхін - Голе, дзе Квантунскай арміі давялося весці самыя цяжкія ў яе гісторыі бітвы, камандванне арміі пачало прыдаваць бактэрыялагічнай вайне вельмі паважнае значэнне.

Упраўленне па водадастаўцы і прафілактыцы за паспяховае ўтрыманне вадасховішч упершыню ў гісторыі санітарных часцей атрымала падзяку ад камандуючага арміяй.

З часам начальнікам гэтага Упраўлення стаў сённяшні начальнік атрада Ісіі, а ў 1942 годзе яно было перайначана на Атрад 731. Так як разведкі шматлікіх краін увесь час палявалі за гэтым атрадам, у 1945 годзе яму далі новае названне: Манчжурскі атрад 25202.

Затым Сагава павёў гутарку аб Ісіі:

— Яго высокасць начальнік атрада — гордасць Японіі. Доктар медыцыны, доктар тэхнічных навук, доктар прыродазнаўчых навук — тры доктарскія ступені адразу! Ён вынайшаў фільтры для ачысткі вады і культыватары для вырошчвання бактэрый, якімі вы кожны дзень карыстаецеся, і ўсе тыя, — Сагава паказаў у бок другога аддзела, — аўтамашыны па дастаўцы для арміі вады. Цяпер гэтыя аўтамашыны — неабходная, важнейшая зброя Квантунскай арміі.

Мы выслухалі расказ Сагава аб генерале Ісіі поўныя глыбокай пашаны, быццам повесць аб вялікім чалавеку. У нашых вачах Ісіі быў амаль богам.

(Працяг будзе)

30

РАЗВАЖАННІ АБ ЖНІВАХ І ПАДАРЫЎКАХ

Жыву я ў Бельску, але часта выязджаю да Гажова. Адлегласць 777 кіламетраў. Стараюся ехаць заўсёды днём, каб бачыць, што робіцца на полі, садзе, агародзе ці сенажаці. Такім чынам маю магчымасць назіраць з акна вагона, у якой дзяльніцы Польшчы, які ўраджай збожжа, сена, ці фруктаў.

Трэба сказаць праўду, што хаця Бельскі павет мае вельмі часта добрыя ўраджаі таго ці іншага гатунку збожжа, або добрыя рэзультаты з гадоўлі, то аднак не можа ён дараўнаць да вынікаў, якія маюцца ў павеце Гажоўскім і наогул на захадзе краю.

У нас можна назіраць доўгія, вузкія палоскі і церазпалосіцы. Там-сям выглядаюць як макаўкі асаты і густыя парасты пырэя. На захадзе пустазелля менш або зусім не відна.

Мімаволі ўзнікае пытанне, якая прычына, чаму такая розніца? Каб адказаць на гэтае пытанне трэба ведаць, што пустазелле абкрадае ў культурных раслін пажыўныя сокі, вільгаць, заценяе іх і таму галоўныя расліны не даюць такіх ураджаяў, якія маглі б даць без пустазелля.

Адна з галоўнейшых прычын распаўсюджвання сарнякоў, гэта надмерная ў плодазмене колькасць збожжа-каласавых як жыта, авёс, пшаніца, ячмень, грэчка, сэрадэля, у якіх няма звычаю знішчаць тым ці іншым спосабам пустазелле, якое дае новае насенне, а з другога боку зусім мала сеем буракоў, морквы, бруквы, рэпы, дыні, а таксама мала раслін сеем на пашу, як канюшына, люцэрна, эспарцэта і іншыя травы, якія косім на сена, а гэтым самым не дапускаем да памнажання насення пустазелля. Але самай важнай прычынай нізкіх ураджаяў і распаўсюджвання сарнякоў гэта тое, што ў нас на Беласточчыне вельмі мала робім пажніўных падарывак і мала сеем паплёнаў, якія даюць прухніцу і паляпшаюць структуру глебы. Не стасаванне падарывак бязлітасна мсціцца на ўраджаях, а значыцца і на даходах гаспадароў. Калі спытаеце селяніна, чаму не зрабіў падарыўкі або не засеяў паплёнаў, то заўсёды атрымаем адказ: няма часу, бо жніва важней і няма насення. А па думцы некаторых гаспадароў сама падарыўка не дае большай карысці. Так думае дрэнны гаспадар. Добры гаспадар заўсёды знойдзе час, на такую пільную работу як падарыўка пожні, тым больш, што гэтую работу можна зрабіць падчас непагоды. Ад гэтага ж залежыць, ці будзем мець больш хлеба, больш мяса, малака, яек. Значыцца ўжо цяпер трэба разважаць, каб адразу выканаць падарыўкі ў 100 працэнтах і даказаць, што і мы ўмеем змагацца за лепшыя ўраджаі, за лепшае жыццё.

НЕСТАР ПЕРАБОЙ
Бельск-Падляшскі

Ці дзяўчаты не любяць спорту?

(Працяг са стар. 1)

— Ці дзяўчаты не любяць спорту? Не, гэтага нельга сказаць. Катора ж з нашых вясковых дзяўчын, якія хоць калі небудзь сутыкнуліся са спортам не зайздросціць Кшэсінскай, Хайнацкай, Катуўне ці іншым славутым спартсменкам нашай краіны? Вясковыя дзяўчаты любяць спорт і фізкультуру, бо нельга ж не любіць гэтага будучы здаровым, жыццерадасным чалавекам. Але вось бяда сядзіць у дзявочым спартыўным касцюмчыку. Менавіта ён з'яўляецца прычынай адсутнасці нашых вясковых прыгажунь у спартыўным жыцці.

Колькі ж яшчэ ў нас дзяўчынак, якія сароміцца паказацца ў спартыўным касцюме на спартыўнай пляцоўцы?

— Пакажуся публічна з голымі ножкамі, — думае такая, — дык возьмуць на языкі, засмяюць. На вуліцу не дадуць выйсці.

У такім меркаванні ёсць шмат праўды. У нашых вёсках яшчэ не мала цемнаты і дзікасці. Лёгка можна дастацца на язык падстарэўшых цёт - лапатух. Але дакуль жа звяртаць на іх увагу? Дакуль іх баяцца? Спорт жа гэта здароўе, прыгажосць. Спорт неабходная рэч у жыцці кожнага сучаснага маладога (ды і не толькі маладога) чалавека.

Калі нашыя дзяўчаты масава выйдуць на спартыўныя пляцоўкі, то і цёты перастануць малоць языкамі. Гэта перастане быць для іх «дзіковінкай» з якой можна пасмяяцца. А дзяўчынка ў спартыўным касцюме на вясковай спартыўнай пляцоўцы станецца зусім нармальнай з'явай так як за працай у полі, на забаве ці вечарынцы.

— Зараз, — гаворыць старшыня, павятовай рады ЛЗС, — мы арганізуем вясковыя спартакіяды. Ужо яны адбыліся ў Сабятыне, Бранску, Староўсі, Страблі, Орлі і іншых мясцовасцях.

У спартакіядах масава ўдзельнічае вясковая моладзь. Думаем, што гэтымі спартакіядамі зацікавім не малую колькасць дзяўчын, прыцягнем іх у рады нашых спартсменаў. (вб)

ЖНІВА НА БЕЛЬШЧЫНЕ.

ТРЭБА паклапаціцца

Па ініцыятыве добраахвотнай пажарнай аховы ў Дубічах Царкоўных у мінулым годзе распачалася пабудова рэмізы разам з святліцай. Грамадскім чынам быў зроблены фундамент пад будынак. Пасля з Гайнаўкі было прывезена некалькі сотняў пустакаў і цэглаў, якія пажарнікі склалі ў «стос». І гэтыя «стосы» і цяпер стаяць.. А будаваць рэмізы разам з святліцай няма каму, хаця пажарнікі і хваліліся, што як возьмемся мы за работу, то за два месяцы будынак будзе гатоў, і на Новы год зробім забаву ў новай святліцы. І вось ужо прайшоў цэлы год ад гэтага часу, але будаваць нейк не распачынаюць. А чаму? Трудна адказаць на гэтае пытанне. Бо адны другіх вінуюць. Пажарнікі кажуць, што павятовыя ўлады на гэта сродкаў не даюць, а тыя кажуць наадварот — пажарнікі ў Дубічах заціхлі і не клапоцяцца аб пабудове рэмізы.

Хто з іх мае рацыю — невядома. Але вядома, што матэрыялаў на пабудову за мала. І трэба, каб пажарнікі, а таксама і ўсе жыхары вёскі, паклапаціліся аб дастаўцы ўсіх неабходных матэрыялаў. Бо павятовыя ўлады напэўна дадуць іх, хаця пажарнікі іх і вінуюць. Бо ў цяперашняй рэмізе, якая ўжо больш 10 год стаіць і з дошкаў зроблена і пакрыта дошкамі «вэнжы» пачалі ўжо гніць і мотапомпа іржавець пачала. Бо ў часе дажджоў цераз дах вада цячэ ў сярэдзіну, як цераз рэшата. І зза таго ўсе прылады марнуюцца. Некаторыя, вядома вельмі каштоўныя.

М. П.

ФЕЛІКС ДЗЯРЖЫН

(Працяг са стар. 1)

як члена Польрэўкома і члена рэўваенсавета Заходняга фронта, ён амаль штодзень выступае на мітынгах і сходах працоўных і сялян, тлумачыць усе прынятыя Польрэўкомам меры, падрыхтоўвае і арганізуе распаўсюджванне заклікаў, выязджае на фронт у чынную армію, навучае польскіх рабочых у арміі, наладжвае працу савецкага дзяржаўнага апарата.

Успамінаючы аб супрацоўніцтве з Ф. Э. Дзяржынскім у Польрэўкоме Фелікс Кон піша:

«У тыя памятныя гістарычныя дні нястомнасць Дзяржынскага паражала ўсіх. Ён працаваў за дзесяцёх. На занятай чырвонаармейцамі тэрыторыі не было наладжанага дзяржаўнага апарата, які быў у Савецкай Расіі. Прыходзілася ўтварыць яго на хаду з вялікімі цяжкасцямі. Цяжкасці гэтыя ўзмацнялі энергію «Жалезнага Фелікса»[3]).

Фелікс Эдмундавіч без перапынку падтрымліваў пісьменную і тэлеграфную сувязь з ЦК партыі асабіста з У. І. Леніным, які нястомна сачыў за становішчам на польскім фронце, даваў каштоўныя парады Польрэўкому. У сваіх тэлеграмах і лістах на імя У. І. Леніна Дзяржынскі зрабіў глыбокі і па-ваеннаму выразны аналіз становішча на фронце і на тылах ворага. Ён дакладна паведамляў аб усіх мерапрыемствах Польрэўкома, аб грамадных цяжкасцях у працы, звяртаўся за дапамогай.

У тэлеграме У. І. Леніну ад 6 жніўня 1920 г. Дзяржынскі паведамляе, што ў Польшчы ўтвораны кааліцыйны ўрад, у якім уладу ўзяла чацвёрка заўзятых рэакцыянераў — Вітаса, Дашынскага, Сапегі, Грабскага.

У самых камандавых вышынях адбыліся наступныя перамены: Шэптыцкі пайшоў у адстаўку, а замест яго назначаны Галер»[4]). Далей у тэлеграме гаворыцца, што кампартыя Польшчы, нягледзячы на арыштаванне кіраўнікоў працягвае працаваць, агітыруючы за прыход Чырвонай Арміі і лічыць гэта актам міжнароднай салідарнасці і дапамогі польскаму пралетарыяту.

У другой тэлеграме У. І. Леніну за 15 жніўня 1920 г. Ф. Э. Дзяржынскі паведамляе аб добрых настроях беластоцкіх працоўных, аб злучэнні з беластоцкай партыйнай арганізацыяй рабочых — пэпээсаўцаў, аб падрыхтовачнай працы да выбараў Рады.[5])

17 жніўня 1920 г. у лісце У. І. Леніну Дзяржынскі паведамляе аб становішчы ў Варшаве: рабочыя і сяляне ўхіляюцца ад мабілізацыі ў войска Пілсудскага. Працоўныя масы Варшавы чакаюць прыхода Чырвонай Арміі. У вышэйшых сферах паніка і прыгнятаючы настрой. Газетныя матэрыялы аб Антанце поўныя горкай іроніі і папрокаў.

Далей Фелікс Эдмундавіч паведамляе аб забастоўцы шахцёраў у Дамброўскім басейне.[6])

17 жніўня ў Беластоку адбылася канферэнцыя сялянскіх рабочых з навакольных маёнткаў. Паведамляючы аб гэтым у ЦК РКП(б) Дзяржынскі гаворыць аб задавальняючых адносінах сялян да новай улады, аб тым, якія меры прыняты для паляпшэння да дапамогі хлебам і іншым для беластоцкіх рабочых.[7])

Па ініцыятыве Ф. Э. Дзяржынскага Польрэўком прыняў шэраг важных пастаноў. Была прынята пастанова аб аддзяленні царквы ад дзяржавы і аб'яўленая свабода сумлення.

Сялянам былі зняты ўсялякія векселевыя і банкавыя задоўжанасці. Былі канфіскаваны ўсе памешчыцкія, казённыя, манастырскія і касцёльныя землі. Аднак у зямельным пытанні Польрэўкомам былі дапушчаны і сур'ёзныя памылкі.

Калі У. І. Ленін даведаўся, што ў Седлецкай губерні малазямельныя сяляне пачалі займаць памешчыцкія маёнткі, выслаў спецыяльную тэлеграму на рукі Ф. Э. Дзяржынскаму, у якой рэкамендаваў выдаць асобную пастанову польскага рэўкома і абавязкова даць частку памешчыцкіх земляў сялянам і, што бы там ні стала, памірыць сялян малазямельных з батракамі.

Аднак большасць членаў Польрэўкома наперакор настойлівым патрабаванням Дзяржынскага не згадзілася тады на неадкладнае надзяленне беззямельных і малазямельных сялян зямлёю.

Канфіскаваная зямля была перададзена камітэтам сялянскіх рабочых для арганізавання на ёй гасхозаў.

Польрэўком дапускаў і другія памылкі па зямельнаму пытанню.

Ён пастанавіў абярнуць у народную ўласнасць сялянскія зямельныя ўчасткі, якія перавышалі 20 гектараў.

Было забаронена ўстанаўліваць сервітутныя правы сялян (г. зн. права на карыстанне супольнымі пасбішчамі, лясамі, вадапоямі — А. Х.), у свой час ліквідаваныя памешчыкамі. Зразумела, гэтыя памылкі Польрэўкома адмоўна ўплывалі на адносіны вядомай часткі сялян да новай улады.

Ф. Э. Дзяржынскі непарыўна падтрымліваў сувязі са штабам Заходняга фронта, які знаходзіўся ў Мінску. У сваіх тэлеграмах у штаб фронта і на рукі тав. Іосіфа Уншліхта, які знаходзіўся ў той час у Мінску, Дзяржынскі просіць неадкладна прыслаць вельмі патрэбных да працы польскіх таварышаў, гаворыць аб узмацненні работы сярод палонных польскіх салдат.

Тымчасам ваенныя абставіны на фронце сталі ўскладняцца ўсё больш некарысна для савецкага

АСАБЛІВАЕ СТАНОВІШЧА

(НА ПРЫКЛАДЗЕ ГУРАН)

У вёсцы Гураны (Сакольскі павет) сямікласная пачатковая школа памяшчалася ў трох сялянскіх хатах, якія ўвогуле не прыстасаваны да навучання. Гэткія ўмовы вельмі ўскладнялі працу настаўнікаў. Яны змушаны былі з адной лекцыі на другую перабягаць па некалькі сот метраў.

Асветныя ўлады ўзялі гэта пад увагу, і ў рамках пабудовы «1000 школ на 1000-годдзе» дзяржава прызначыла гуранаўскім і навакольным дзецям новенькую прасторную школу за 800 тыс. зл.

Пабудова школы пачалася ў ліпені мінулага года і ўжо першага верасня бягучага года з пачаткам новага школьнага года, дзеці пачнуць навуку ў новай школе. Яна распалажана за вёскай на шырокай плошчы пры дарозе з Гуран да Свідзялаўкі.

Будынак новай школы ўжо стаіць гатовы. Вядуцца зараз толькі выканчальныя ўнутраныя працы. Вока проста радуецца, гледзячы на яго белыя сцены.

Але душа атручваецца, калі чалавек падумае аб другой справе, цесна, на жаль, звязанай з пабудовай гуранскай школы — помніка 1000-годдзя.

Паводле плану, гуранская ГРН мае сабраць у бягучым годзе на фонд пабудовы школ - помнікаў 1000-годдзя польскай дзяржавы 60 тыс. зл. За намі ўжо паўгода, а ў касе ГРН у Гуранах лічыцца толькі **дзевяцьсот сорак тры злотых прыходу** з мэтай пабудовы школ.

— Няма ніякага спосабу, — кажа старшыня ГРН Мікола Куклік, бязрадна раскладаючы рукі. — Вазьміце вёску Свідзілаўку. Жыве там каля 50 гаспадароў. Іх дзеці будуць вучыцца ў новапабудаванай школе, а да гэтага часу ніхто не даў на гэты фонд ані адной залатоўкі. З самых Гуран удалося нам сабраць толькі 240 зл.

Каб быць справядлівым, трэба сказаць, што жыхары Гуран далі нейкі ўклад у пабудову сваёй школы. Яны менавіта грамадскім чынам прыймалі ўдзел пры капанні фундаментаў і кожны з іх прывёз на пабудову 2 куб. метры камення і 3 вазы пяску. Але ці гэта апраўдвае іх становішча, калі дзяржава пабудавала ім школу за 800 тыс. зл? Штосьці не так павінна быць.

Гуранам школа напэўна патрэбна, але не толькі Гуранам. У падобных умовах, як дагэтуль у Гуранах, працуе хаця бы на самай Беласточчыне яшчэ шмат іншых школ. Яны таксама жадаюць сабе мець новенькую, сучасную школу. Аднак дзяржава — гэта ж не невычэрпная крыніца, з якой можна цягнуць без аглядак. Калі пабудавала школу ў Гуранах, значыць, што скарыстала грошы іншых грамадзян, якія збіралі іх у рамках дабраахвотных складчын. Чаму тады шматлікія сяляне гуранскай ГРН не чуюць абавязку дапамагчы іншым?

Не без віны тут мясцовыя ўлады і арганізацыі. Яны праявілі зусім малую актыўнасць адносна гэтай, такой важнай справы. Гэтае асаблівае становішча грамадзян ГРН Гураны абавязкова трэба змяніць.

ВУЭР

Нежыццёвыя пастановы

НА ПРЫКЛАДЗЕ ВЁСКІ МАЛОЧКІ

Вёска Малочкі распаложана ў самым кутку Бельскага павета. У яе наваколлі бліжэй чым на дзесяць кіламетраў няма ніякага гарадка. Дагэтуль нават па соль, ці запалкі трэба было хадзіць тры кіламетры да Снежак. А Малочкі — гэта вёска нем..лая. Налічвае каля 100 гаспадароў. Малочкаўчане ўжо даўно дамагаліся ад ГС-у ў Боцьках аб наладжанні крамы ў іх вёсцы. Праўленне ГС-у заняло аднак надта дзіўнае становішча. Адказала яно малачкаўчанам: у вашай вёсцы не можам залажыць нармальнай вясковай крамы, а толькі даць дазвол на наладжанне так званага пункту падсобнай прадажы.

Хто выдумаў гэткі эканамічны твор — гэтага я не ведаю, але за тое добра знаю, бо пераканаўся на прыкладзе Малочак, што ён не мае нічога супольнага з шырокім развіццём гандлёвых паслуг на вёсках, а наадварот — толькі тармазіць развіццё тарговых, сялянскіх устаноў. Бо паслухайце: ў пункце падсобнай прадажы (польскае скарачэнне — ПСП) нельга прадаваць вопраткі, тэкстыльных матэрыялаў, абутку. Але з гэтым яшчэ поўбяды. Паслухайце, што расказвае Ольга Бэнэдзюк прадаўшчыца ПСП у Малочках.

— Справа цягнулася ўжо два гады. Ніхто не хацеў падняцца наладжання крамы, бо гэта — ПСП, а ў такім выпадку, той, хто падпісвае ўмову з ГС-ам, абавязан на свой кошт зрабіць цэлую ўнутраную абсталёўку.

Мы з мужам жывем толькі ўдвох. Хата ў нас немалая, дзяцей, пакуль што, не маем. Вось мы і надумалі наладзіць гэты ПСП. На краму выдзелілі мы палавіну хаты. Муж зрабіў усю неабходную абста-

(Працяг на стар. 7)

АРХІТЭКТУРНЫЯ ПОМНІКІ

Забытковая царква з XVIII стагоддзя на магільніку Марыі Магдалены ў Беластоку.
фота: А. Казберук.

МОТАКУРС

У вёсцы Кленікі (Гайнаўскі павет) вядзецца цяпер матацыклавы курс. Курс гэты быў арганізаваны праз мясцовыя ўлады. Трэба адзначыць, што многа работы палажылі ў гэта старшыня Грамадскай рады нарадовай сябра Сяргей Галёнка і загадчык школы ў Ляхах сябра Янка Харкевіч. Курс цешыцца вялікай папулярнасцю сярод насельніцтва. Сведчыць аб тым колькасць слухачоў, якая даходзіць да 50. Кожны з іх уважліва слухае кожны даклад, каб потым здабыць права кіраваць матацыклам.

Даклады вельмі цікавыя. Асабліва і таму, што цікава вядзе іх выкладчык з Таварыства пашырэння практычных ведаў з Беластоку, сябра Сакалоўскі.

Жыхары Кленік і з аколіцы вельмі ўдзячны сябрам — арганізатарам і Таварыству пашырэння практычных ведаў за дапамогу ў арганізацыі курса і стварэнню магчымасці здабыць права кіравання матацыклам.

А. Закрэўшчык
Кленікі

СКІ Ў БЕЛАСТОКУ

войска. Заўчасна пачатае наступленне ў напрамку Варшавы ў палове жніўня было затрымана. Войскі Пілсудскага дапоўніліся свежымі сіламі. Яны атрымалі ад краін Антанты навейшае ўзбраенне да танкаў, самалётаў і абмундзіравання ўключна. У той жа час савецкія часці, у рэзультаце працяглага бесперапыннага наступлення, моцна змарыліся. Ім неабходнай была дапамога ў людзях і перагрупіроўка.

На фронце, далёка адцягнутым ад дапаможных баз, адчуваўся вялікі недахоп боепрыпасаў і жыўнасці.

Польскія памешчыкі і капіталісты, каталіцкае духавенства і іх рэакцыйныя партыі разгарнулі шалёную агітацыю супраць Чырвонай Арміі. Абвінавачвалі яе ў «нападзе», і «заняваленні» палякаў.

Прадажную ролю ў ашуканстве і паралізацыі працоўных Польшчы адыгралі прыслужнікі польскай буржуазіі з правай ППС. Каб ашукаць народныя масы і прымусіць іх абараняць буржуазна - памешчыцкую ўладу, яны таксама фальшыва крычалі аб уяўленым «нашэсці» савецкіх войск на Польшчу. Яны памаглі буржуазіі бяскарна разграміць камуністаў. «Яны перашкодзілі, — як піша Ф. Э. Дзяржынскі, — класавай барацьбе ў самай Польшчы і такім чынам, стварылі магчымасць белай гвардыі арганізавацца і павесці наступленне супраць стомленай Чырвонай Арміі».[8])

Усё гэта, узятае разам, стварыла ўмовы войску Пілсудскага перайсці ў контрнаступленне і сціснуць савецкае войска на ўсім фронце. Яшчэ да адступлення чырвонаармейцаў з-пад Варшавы Фелікс Эдмундавіч у адным з лістаў сваёй жонцы С. С. Дзяржынскай так характэрызаваў становішча ў Варшаве: «Наша Варшава, тэрарызаваная і здушаная, маўчыць і мы не чуем яе выразнага голасу. Мабыць і наш ЦК (г. зн. ЦК кампартыі Польшчы — АХ) не змог авалодаць ні масамі, ні палітычным становішчам. Няма там правадыра — Леніна, палітыка - Марксіста».[9]) З гэтых слоў відаць, як добра знаў Дзяржынскі становішча ў Польшчы і як цяжка перажываў ён тое, што там нехапала палітычнага правадыра Ленінскага тыпу.

У выніку хуткага развіцця наступлення ворага, Дзяржынскі быў вымушан арганізаваць планамерны адыход войска, эвакуіраванне раненых, хворых, а таксама адказных партыйных і савецкіх работнікаў. Не раз пагражала яму самая вялікая небяспека, аднак нягледзячы на нішто ён заўсёды адступаў апошнім. 23 жніўня 1920 г. Ф. Э. Дзяржынскі прыязджае ў Мінск і як член Рэўваенсавета Фронта, разам са штабам фронта арганізуе сілы, каб спыніць наступленне ворага, які ізноў уварваўся ў межы Беларусі і акупіраваў яе заходнюю частку.

У хуткім часе ЦК кампартыі былі прыняты рашучыя меры — спыніць адступленне савецкіх войск і яны сталі рыхтаваць контрнаступленне.

Спусташэлая і аслабленая вайной буржуазна - памешчыцкая Польшча згубіла ўсе надзеі на перамогу, была вымушана прыступіць да мірных перагавораў з Савецкай Расіяй і падпісаць у кастрычніку 1920 г. у Рызе згоду аб перамір'і, а ў сакавіку 1921 г. — заключыць мірны дагавор з Савецкай Рэспублікай.

Ф. Э. Дзяржынскі з болем у сэрцы перажываў тое, што ў 1920 годзе польскім працоўным не ўдалося зрушыць уладу памешчыкаў і капіталістаў і ўстанавіць сваю народную ўладу. Аднак да канца жыцця ён упарта верыў, што раней ці пазней Польшча, абавязкова, стане сацыялістычнай

Мара Дзяржынскага здзейснілася. Вызваленыя Савецкай Арміяй пры актыўным удзеле Войска Польскага працоўныя Польшчы ўстанавілі ў сябе народна - дэмакратычную ўладу і пад кіраўніцтвам сваёй марксісцкай партыі (ПАРП), у брацкай сям'і з усім сацыялістычным лагерам паспяхова будуюць сацыялізм.

Працоўныя Беласточчыны свята ахоўваюць рэвалюцыйныя традыцыі і шануюць памяць Фелікса Дзяржынскага і іншых рэвалюцыянераў.

Выступаючы ў кастрычніку 1958 г. на ўрачыстым мітынгу ў Беластоку, прысвечаным 40-годдзю кампартыі Польшчы, старшыня Дзяржаўнай рады ПНР Аляксандр Завадскі гаварыў: «На Беласточчыне ўзніклі рабочыя рады: у Беластоку і Лапах; сялянскія рады — у вёсках Крупіцы, Раговцы, Слохі, у гмінах — Мельнік і Мілейчыцы, а таксама і ў іншых мясцовасцях. Стварэнне ў Беластоку Часовага Рэвалюцыйнага камітэта Польшчы мела вялікае значэнне для польскага рабочага руху.

У палацы Браніцкіх — месца знаходжання Камітэта нязломны барацьбіт за вялікую справу рэвалюцыі Фелікс Дзяржынскі разам з Юліянам Мархлеўскім, Феліксам Конам, Эдуардам Прухнякам і іншымі ўтварылі першыя органы народнай улады — Саветы Дэпутатаў»[10]).

А. ХАЦКЕВІЧ

---

[1]. з матэрыялаў архіва ін-та гісторыі Партыі пры ЦК ПАРП. Пераклад з польскага. — А. Х.

[2]. Там сама

[3]. Ф. Кон. Ф. Э. Дзержинский. «Молодая Гвардия». 1939 г. стар. 74 — 75.

[4]. Ф. Э. Дзержинский. Избранные произведения. М. I Масква, 1957, стар. 294 — 295.

[5]. Там сама, стар. 296

[6]. Там сама, стар. 299

[7] Там сама, стар. 300.

[8]. Феликс Дзержинский, Дневник. Письма к родным. «Молодая Гвардия», 1958 стар. 260.

[9]. Там сама, стар. 259.

[10]. «Trybuna Ludu» 13 снежня 1959 г. Пераклад з польскага — А. Х.

КАБ ЗЛАЯ ВЕДЗЬМА НЕ ПРЫШЛА

ІСТОТА МНОГІХ ЗВЫЧАЯЎ І ЗАБАБОНАЎ

У народных прымаўках, звычаях і абычаях сучасная медыцына знаходзіць сляды дбайнасці нашых продкаў аб здароўе, і барацьбу з хваробамі. Часта нават аб тым, што мы называем забабонамі, медыцына гаворыць, што ў сапраўднасці не было яно так дурным.

Возьмем некаторыя прымаўкі, якія і ў нашыя дні не страцілі сваёй актуальнасці: «Там, дзе рэдка ў хату заглядае сонца, часта прыходзіць лекар», «Лепш прайсціся пасля абеду, чым у хаце трымаць аптэку», «Трымай галаву ў холадзе, жывот у голадзе, а ногі ў цяпле, будзеш здаровы».

Народная гігіена сваім забаронам часта надае рэлігійную форму — грэху. У гэтакі спосаб лягчэй накланіць людзей, каб выконвалі яе.

Грахом у многіх народаў лічыцца цалаванне дзіцяці да года ў губкі, бо гэта можа тхнуць у яго злога духа. Сучасная педыятрыя (галіна медыцыны, якая займаецца хваробамі дзяцей) забараняе ўвогуле цалаваць дзяцей, бо можна іх заразіць.

За грэх прыймаюць у нас старыя людзі, калі хто есць яблыкі перад іх пасвянцэннем на Спаса, 19 жніўня — гэта значыць перад тым, як яны даспеюць. Гэтая забарона імкнулася абараніць людзей ад хваробы зв. бегункай.

На Беларусі і на Беласточчыне калодзежы маюць накрыўкі. Гэта вельмі добра. Але ў пачатку гэтага звычаю ляжыць вера, што да адкрытага калодзежа можа ўлезці д'ябал і забрудзіць яго.

На Літве, у Эстоніі і на Беларусі існуе забабон, што жанчына ў апошніх месяцах цяжарнасці, павінна пераступаць парог толькі левай нагой. Ці сапраўды так? Не! Якое ж значэнне мае гэты забабон? Жанчына часта вымушана пераступаць парог і можа пры гэтым спатыкнуцца і ўпасці. Забарона пераступаць правай нагой змушае яе хоць на хвіліну задумацца перад парогам і такім чынам запабягае, каб не ўпала.

Грахом лічылася ўжыванне ў ежу сырога мяса. Быў таксама звычай, калі кветкамі чаромухі бараніліся ад злых духоў. Галінкамі чаромухі абкладалі людзі сябе, давалі чаромуху каровам на падсціл. Аказваецца чаромуха мае многа фітанцыдаў, якія не даваляюць бактэрыям размнажацца.

Чэхі лічаць, што калі каля хаты пакідаецца хатнія станкі, то гэта можа прыцягнуць злых ведзьмаў, якія прынясуць людзям шкоду, бо даведаюцца, што ядзяць жыхары данага дома.

На Сібіры і ў Эстоніі маткі вераць, што цёплы дождж памагае лепш расці.

У многіх народаў доўгі час трымаўся звычай, што перад тым, як ісці ў бой, накладалася чыстая бялізна, каб чыстым стаць на Божы суд. А вядома ж, што чыстая бялізна змяншае небяспеку заражэння ран.

Польшча перад Алімпіядай

Ужо дзевяты раз польскія спартсмены будуць прымаць удзел у летніх Алімпійскіх гульнях.

У буржуазнай Польшчы толькі ў нямногіх відах спорту палякі змаглі дабіцца поспехаў. Гэтыя поспехі, дасягнуты без якой - небудзь дапамогі з боку тагачаснага ўраду, сведчылі аб вялікіх спартыўных здольнасцях польскай моладзі.

Так, на Алімпіядзе ў Лос-Анжэлосе ў 1932 годзе Януш Кусацінскі заваёўвае залаты медаль у бегу на 10 000 метраў, а Валясевіч — у бегу на 100 м. Сярэбраныя медалі атрымалі польскія весляры і коннікі.

Зараз польскія спартсмены рыхтуюцца да XVII Алімпійскіх гульняў, якія пачнуцца ў канцы жніўня ў Рыме. У Лондане, Хельсінкі і Мельбурне польскія спартсмены узбагаціліся вялікім вопытам. Немалая заслуга ў гэтым спартсменаў і трэнераў з брацкіх савецкіх рэспублік. Дзякуючы канкрэтнай дапамозе і кантакту з савецкім фізкультурным рухам, у прыватнасці з спартсменамі Беларусі, у нас пазяіліся выдатныя майстры ў падняцці цяжару. Такія штангісты, як Зелінскі, Янкоўскі, Палінскі, зараз сусветна вядомыя.

Як жа ідзе наша падрыхтоўка да Рымскай Алімпіяды?

Непасрэдную падрыхтоўку да яе вядуць зараз звыш 370 спартсменаў і спартсменак. З іх ліку будзе створана алімпійская каманда, у якую ўвойдуць каля 200 спартсменаў па 16 відах спорту. Ужо з студзеня асобныя групы спартсменаў пачалі займацца агульнай фізічнай і спецыяльнай спартыўнай падрыхтоўкай. Кожны з спартсменаў мае распрацаваны трэнерам план спартыўных практыкаванняў, які ўлічвае індывідуальныя даныя. Адны для набыцця спартыўнай формы павінны атрымліваць больш вялікую нагрузку, другія — меншую. Вялікія спадзяванні мы ўкладаем на лёгкаатлетаў, баксёраў, штангістаў, весляроў. У польскай алімпійскай камандзе выступяць рэкардсмен свету па мятанню дыска Пянткоўскі, вядомы кап'ёмятальнік Сідло, рэкардсмен свету ў стыпль-чэзе і чэмпіён Еўропы ў бегу на 10 і 5 км Кшышковяк, чэмпіён Еўропы Рут, чэмпіёнка XVI Алімпійскіх гульняў па скачках у даўжыню Кшэсінска, чэмпіён Еўропы ў трайчым скачку Шмідт; баксёры Дрогаш, Петшыкоўскі, Адамскі: штангісты Зелінскі, Янкоўскі, Палінскі. Астатнія нашы алімпійцы вызначацца пасля адборачных спаборніцтваў.

Рымскі стадыён «Флямініо», на якім адбудуцца алімпійскія футбольныя спаборніцтвы.

НАВІНЫ ТЭХНІКІ

ЦЭГЛА З ПОПЕЛУ.

У Балгарскім навукова - даследчым інстытуце будаўніцтва выраблена незвычайная цэгла. Сыравінай для яе з'явілася сумесь вапны і парашкападобнага попелу з печаў Сафійскай цеплаэлектрацэнтралі. Новая цэгла на адну трэць лягчэйшая за звычайную. Гэта дазволіць зрабіць будаўнічыя канструкцыі значна працейшымі і панізіць кошт будаўніцтва.

САМАЛЁТ — У ПАКЕЦЕ

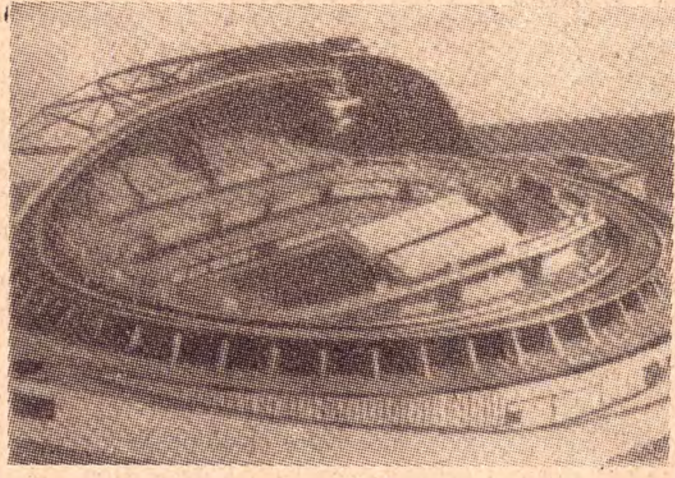
Амерыканская фірма гумавых вырабаў «Гудзір» сканструявала аднамесны лёгкі самалёт з незвычайнага для авіяцыйных канструкцый матэрыялу — прарызіненай двухслойнай тканіны «айрамат», якая надзімаецца паветрам. У разабраным выглядзе самалёт можна скласці ў невялікі, зручны для транспарціроўкі пакет.

Такі надзьмуты самалёт прыкладна ў 10 разоў лягчэйшы за звычайны. Праведзеныя выпрабаванні паказалі, што матэрыял не псуецца ні пры перавозцы ў складзеным выглядзе, ні пры надзіманні.

СТАДЫЁН, У ЯКІМ РАСКРЫВАЕЦЦА ДАХ.

Якія стадыёны лепшыя — адкрытыя ці закрытыя? Сучасная тэхніка дае магчымасць пабудаваць стадыёны, адкрытыя ў добрае надвор'е і закрытыя ў дрэннае. Такі стадыён («Сівік—Эрыне») ужо будуецца ў амерыканскім горадзе Пітсбургу на рацэ Агайа. Гэта будзе круглы будынак, закрыты купалам дыяметрам больш за 136 метраў. Пад гэтым купалам размесціцца футбольнае поле, бегавыя дарожкі і трыбуны.

На фота вы бачыце мадэль стадыёна ў раскрытым выглядзе.

ДЛЯ ГАСПАДАРА

Як бараніць быдла ад мух?

Чысціня ў хляве мае вельмі важную ролю. Таму найменш два разы ў год: увесну і ўвосень трэба бяліць сцены і столь хлява. Пры бяленні ўвесну добра дадаць да вапна крыху сіняй фарбы (ultramaryny), каб сцены былі яснасінія. Гэта адстрашыць мух, бо яны не церпяць сіняга колеру. Добра таксама дадаць да вапна 1 прац. алуну. Сцены тады будуць слізкія і мухам будзе цяжка па іх хадзіць.

Абрэзванне рогаў

Каровам, якія маюць востра закончаныя рогі, трэба канцы іх адпілоўваць і закругляць напільнікам. Гэта неабходна рабіць асабліва для кароў, якія бадаюцца, бо яны могуць пакалечыць іншае быдла, а нават людзей.

У некаторых кароў, часцей старых, рогі вырастаюць празмерна, а іх канцы закрыўляюцца да галавы і націскаюць на чэрап або паграджаюць вачам. У такіх выпадках трэба іх час ад часу зрэзаць пілкай.

Дзеля культуры

Перамены на лепшае назіраюцца ва ўсіх нашых вёсках, ва ўсіх галінах жыцця. У адных яны праходзяць шпарчэй, у іншых — павольней. Ласінку можна залічыць да ліку тых вёсак, у якіх перамены наступаюць шпарчэй у параўнанні да іншых вёсак ў ваколіцы. Магчыма, што садзейнічаюць гэтаму існуючыя тут школа і сядзіба грамадскай рады нарадовай. Ласінка мае ўжо багатыя традыцыі мастацкай самадзейнасці. Маладзёжны мастацкі калектыў гэтай вёскі вядомы ў наваколлі і зараз належыць да ліку трох найлепшых гурткоў мастацкай самадзейнасці ў Гайнаўскім павеце. У Ласінцы існуе першы на тэрыторыі ласінскай ГРН сельскагаспадарчы гурток, які ўжо ў бягучым годзе прыступіў да апрацоўкі незагаспадараваных угоддзяў. Багатыя традыцыі мае тут добраахвотная пажарная каманда. І то не толькі ў працы супрацьпажарнай, але ва ўсіх галінах жыцця вёскі. Існуе яна ад 1948 г., і па сённяшні дзень узначальвае яе камендант Іван Плева. 18 пажарнікаў неаднойчы прымала актыўны ўдзел у ліквідацыі пажараў па вёсках і ў лясах Белавежскай і Ляцкай пушчаў.

У мінулым годзе намаганнямі ГРН у Ласінцы ўложана маставая. Не было недахопу пры гэтым і ў грамадскім чыне жыхароў вёскі. А настаўнікі мясцовай 7-мікласнай школы паклапаціліся аб азеляненні вуліцы. Вясною пасадзілі са сваімі вучнямі каля 300 розных дрэўцаў.

Восенню мінулага года ў Ласінцы быў закладзены фундамент пад святліцу і рамізу. Фундамент быў зроблены грамадскім чынам па ініцыятыве пажарнай каманды і гуртка ССМ. Найбольш працы ўклалі Іван Плева з сынам Янкай, Мікола Беразавец, Сяргей Краўноўскі і інш. Вясною прыступілі да пабудовы. Галоўным фінансістам пабудовы з'яўляецца Павятовы саюз дабраахвотных пажарных каманд у Гайнаўцы. Актыўна далучылася да гэтай справы таксама ПГРН, арганізуючы дапамогу сялян, і кошт работ, выкананых грамадскім чынам, склаў ужо каля 10-ці тысяч зл.

Мураваныя сцены зруба выраслі ўжо высока. Але сваю працу пры пабудове брыгада Пятра Ялозы часова перарвала па прычыне недахопу цэменту. Добра было б, каб адносныя ўлады паклапаціліся аб дастаўцы гэтых некалькіх сот кілаграмаў цэменту і падумалі ўжо таксама аб матэрыяле на страху. Камендант Плева вельмі аптымістычна настаўлены да пабудовы. Паводле яго слоў, позняй восенню частка будынку будзе аддана ўжо ў карыстанне. А гэта была б справа нядрэнная, бо моладзь Ласінкі адчувае вялікі недахоп святліцы, месца, дзе канцэнтравалася б культурнае жыццё вёскі, развіваўся і дасканаліўся б мясцовы маладзёжны гурток мастацкай самадзейнасці.

М. К.

Нежыццёвыя пастановы

(Працяг са стар. 5)

ноўку і забеспячэнне, я купіла сабе белы фартушок і ад першага чэрвеня б. г. пачала таргаваць. Каштавала нас усё гэтае амаль 3 тыс зл., а мая зарплата выносіць 5 працэнт ад утаргоўкі. ГС да гэтых коштаў не далажыў ні залатоўкі, а нават не плаціць нам за святло і памяшканне, якое выкарыстоўваецца для патрэб крамы. Працаўнікі нармальных гэсаўскіх крамаў карыстаюць з бясплатнага лячэння і права да эмерытуры, мне гэта не прыслугоўвае. Найгорш аднак з дастаўкай тавараў. Уласнымі сродкамі транспарта мусім ездзіць за таварамі звыш дзесяці кіламетраў да Боцек. За гэта таксама ГС не зварочвае нам коштаў. Мае заробкі, хаця залежаць ад таго колькі я ўтаргую, зусім не перавышаюць зарплаты прадаўшчыц у нармальных ГС-ах. У мяне вышэйшая толькі адказнасць, бо калі аказаліся б затраты, нават не з маёй віны (напрыклад папсаваўся б тавар, ці ў выніку зладзейскага нападу), я сама за ўсё адказваю матэрыяльна, незалежна ад прычын, з якіх узніклі гэтыя затраты.

Цяпер, думаю, ужо зразумела справа, чаму ў Малочках на працягу двух гадоў трудна было знайсці ахвотных да наладжвання крамы — гэтага ПСП. Ольга Бэнэдзюк вядзе сваю краму ўзарова. Чыста тут, як у салоне, сцены выклееныя тапэтай, тавары акуратна ўложаны, на кожнай дэталі — цана. Выгоду маюць зараз жыхары Малочак, бо Ольга Бэнэдзюк, хаця ўмовай абавязана працаваць толькі 4 гадзіны, адкрывае сваю краму тады, калі толькі хто захоча.

Гэтая выгода магла б быць ужо даўно, але нежыццёвыя пастановы уладаў, кіруючых сельгаспадарчымі тарговымі каапературамі ствараюць такую сітуацыю, што там, дзе патрэбна вясковая крама, няма ахвотных да яе наладжвання, бо прадаўшчыку у ПСП больш абавязкаў, чым карысці.

Ведаю, для ГС-аў лепш аплочваецца арганізаваць ПСП, чым нармальныя крамы, бо гэта паніжае іх сабекошты, а даход з прадажы аднолькавы. Але гэткае становішча зусім не дапамагае ў развіцці сеткі вясковых крамаў, а што за тым ідзе — не служыць сялянам, хаця асновай ГС-аў з'яўляюцца менавіта ўслугі для жыхароў вёсак.

Віктар Рудчык

У Сушчы будзе мост

Вёскі Сушча, Бендзюга, Супруны, Аднога, Калясное і Плянты ў Беластоцкім павеце і Ляшукі, Міхнаўка, Слабодка і Церамкі ў Гайнаўскім павеце размяшчаюцца ў глухім закутку над ракой Нарвай. Няма тут шасейных дарог, няма чыгункі ні прыпынку ПКС. Нялёгка з гэтуль дабрацца ў бліжэйшыя мястэчкі (Міхалова і Нараўку). Нялёгка даехаць і да вёсак. Пераправіцца з аднаго боку ракі на другі нагружаным возам таксама немагчыма. Бліжэйшыя масты на Нарве адзін у Нарве за 12 кіламетраў, а другі — ў Бандарах за 8 кіламетраў. А людзям ездзіць трэба. Жыхары, як адных вёсак, так і другіх, маюць за ракой поле, сенажаці.

Таму яны пастанавілі грамадскім чынам прыступіць да пабудовы маста. На дапамогу ім прыйшла дзяржава. Але ўсе некваліфікаваныя работы выканае насельніцтва гэтых вёсак грамадскім чынам. Яны звязуць звыш 200 кубічных метраў камення, 400 кубічных метраў жвіру і зробяць насып. Мост будзе трывалы, жалезабетонны. Агульны кошт пабудовы складзе звыш паўтара мільёна злотых.

(зб)

Што чытаюць у Гуранах

— Што ў вас чытаюць? — З гэтым пытаннем звярнуўся я да загадчыка пошты ў Гуранах (Сакольскі павет).

— На месяц ліпень, — інфармуе загадчык, — у нашым раёне налічвалася 356 падпісчыкаў на розныя часопісы. Найбольш сялян чытае «Грамаду», на якую маем 82 падпісчыкі. Але і «Ніва» знаходзіцца не на апошнім месцы. Выпісвае «Ніву» 32 селяніна, прычым 23 з іх аформіла квартальную падпіску. Карыстаючыся выпадкам, хачу падзякаваць рэдакцыі за тое, што ў адным з апошніх нумараў «Ніва» пахваліла нашага пісьманосца Уладзіміра Сабету. Не горш ад яго выконвае свае абавязкі другі наш пісьманосец — Янка Грыц. Яму таксама належацца словы пахвалы.

З прыемнасцю падаем гэта да агульнага ведама і жадаем усім пісьманосцам, каб маглі мы таксама напісаць і аб іх.

В. Р.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok ul. Warszawska 11, telefon 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 tel centr. 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPIK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. 5.000 Bitk N-1

ДОБРА

Шмат жыхароў Бельска добра ведаюць Ліду Гурскую. Яна як працаўнік бібліятэкі многім дапамагае падабраць па густу кніжку, многіх заахвоціць да чытання мастацкай літаратуры. Добрую і ганаровую справу робіць яна заахвочваннем чытачоў да чытання беларускіх кніжак. Беларускія кніжкі ў Бельску сталі карыстацца належным зацікаўленнем. І гэта вельмі добра.

М. Х.

СУПРАЦЬПАЖАРНАЯ каманда ў Бандарах

Яшчэ дагэтуль Бандары і навакольныя вёскі Беластоцкага павета, як Багнюкі, Таніца, Рыбакі, Рудня, Гарбары, Боўтрыкі і іншыя, былі ў вельмі дрэнным становішчы ў сэнсе супрацьпажарнай бяспекі. Апрача басакоў і сякер не было тут ніякага супрацьпажарнага абсталявання.

У канцы чэрвеня жыхары гэтых вёсак арганізавалі супольную супрацьпажарную каманду з цэнтрам у Бандарах. Начальнікам каманды выбралі таленавітага арганізатара і механіка Аляксандра Грыку з Бандароў. У бліжэйшы час каманда атрымае супрацьпажарную матапомпу. Некалькі асоб з каманды паедзе на курс пажарнікаў. Пасля яны стануць выкладчыкамі супрацьпажарных ведаў у камандзе.

На агульным сходзе, які адбыўся ў канцы чэрвеня, жыхары гэтых вёсак пастанавілі грамадскім чынам прыступіць да пабудовы супрацьпажарнай рамізы і святліцы ў Бандарах (на ўзор пабудаванай такім жа чынам у Навасадах, Гайнаўскага павета). Прэзідыум ГРН дапаможа ім матэрыяламі як цэмент і дрэва.

Несумненна, гэтае мерапрыемства паслужыць лепшаму забеспячэнню вёсак ад пажараў і развіццю культуры ў аколіцы.

(вб)

Калі аўтобус ПКС паедзе ў Крушыняны

Сетка трас аўтобусаў ПКС на Беласточчыне ўсё больш павялічваецца. За апошнія гады ўстаноўлена рэгулярная сувязь ПКС нават з найбольш адлеглымі і глухімі закуткамі ваяводства. Але ёсць яшчэ такія мясцовасці на тэрыторыі Беласточчыны, з якіх нялёгка дабрацца ў горад. Няма тут ніякай сувязі. Нават тавары ў вясковыя крамы давозяцца вазамі, таму што машына не можа праехаць. Прычынай гэтага з'яўляюцца вельмі кепскія дарогі. З-за гэтага шмат яшчэ вёсак знаходзіцца, так сказаць, у тупіку. Напрыклад, бліжэйшы прыпынак аўтобуса ПКС для вёскі Крушыняны на Сакольшчыне знаходзіцца аж у Крынках, адлеглых за 10 кіламетраў. Вёсак у аколіцах Крушынян шмат. З Ласінян, Саннікаў, Рудакоў, Цюміч, Лешчаной ці Плебанаўцаў яшчэ далей да прыпынку аўтобуса. Чыгункі тут таксама няма. Таму калі нейкаму жыхару гэтых вёсак спатрэбіцца дабрацца, напрыклад, у раённы цэнтр — Саколку (а такія патрэбы бываюць часта), перад ім стаіць не малая праблема. А ўсё з-за таго, што дарога на ўчастку Крынкі — Крушыняны вельмі кепская. У сапраўднасці тут ужо і не такі вялікі кавалак гэтай кепскай дарогі. Некалькі дзён працы грамадскім чынам жыхароў гэтых вёсак, і дарога аднавілася б. Сяляне можа і выйшлі б на працу, але няма тут адпаведнага арганізатара. Прэзідыум ГРН у Гурцы таксама не праяўляе адпаведных клопатаў аб гэтым. А аўтобус не ездзіць датуль, пакуль дарога не будзе адрамантавана.

(вб)

ПАДЗЯКА за ДАБРО

Рэдка можна сустрэць, каб жыхары падлесных вёсак хвалілі свайго лесніка. Проста з-за сумленнага выконвання сваіх абавязкаў вартаўніка лясных багаццяў неаднойчы людзям не падабаецца ляснік. Але бывае і наадварот. Напрыклад, Іван Сідарук з Галяковай Шыі працуе толькі першы год леснікам. Свае абавязкі выконвае сумленна. Лясныя ўлады не маюць да яго ніякіх закідаў, таксама і жыхарам навакольных вёсак ён падабаецца. Ён мае добры аўтарытэт. Яшчэ большы аўтарытэт здабыў сабе І. Сідарук, калі дапамог сялянам Барысаўкі пасля пажару, які быў у маі г. г. Тыя, хто больш пацярпеў, атрымалі прыдзел будаўнічага матэрыялу на пабудову гаспадарчых будынкаў. І тут Сідарук падыйшоў да справы сумленна. Кожнаму пры загатоўцы матэрыялу ўказваў канкрэтна, што ён павінен зрэзаць і дзе. з другога боку — здабыў у жыхароў Барысаўкі вялікую пашану, што апошнія не мелі клопатаў з вышукваннем прызначаных да вырубкі дрэў і пазбыліся непаразуменняў з ляснымі ўладамі.

(МК)

ТАБЛІЧКІ

Называлі гэтага чалавека Сямёнам Кемлівым. Давялося мне аднойчы паехаць з ім у горад. Выходзім мы са станцыі, а Кемлівы просіць:

— Трымай мяне, дзядзька, моцна, каб я на скверык не трапіў, і паказвае таблічку, з надпісам: «Не таптаць травы».

Зайшлі мы ў патрэбную ўстанову. Кемлівы сядае на падлогу ў калідоры, здымае боты і ганучкамі ногі выцірае, а пасля зноў абуваецца.

— Ты што, у баню прыйшоў? — пытаю. А ён паказвае на таблічку: «Выцірайце ногі».

Увайшлі мы ў патрэбны нам пакой, а Кемлівы шэпча:

— Добра, што барабан не ўзяў з сабою.

— Чаму добра? — пытаю.

— Шумець не маю чым, — і паказвае на надпіс: «Захоўвайце спакой».

Уладкавалі мы свае справы, ідзем вуліцай. Раптам кемлівы просіць:

— Пачакай тут, дзядзька, я ў ПКО забягу, цыбулю аддам. Навошта мне з гэтым клункам цёгацца.

— Не прымуць там твайго клунка, — пераконваю Кемліва.

— Глядзі, — кажа Кемлівы, — на сцяне аршыннымі літарамі напісана: «Складайце ў ПКО».

Адгаварыў я Кемліва ад гэтай авантуры. Заходзім мы ў бар, перакусіць. На сцяне вісіць таблічка: «Прыносіць і ўпатрабляць спіртныя напіткі забараняецца».

— Пайшлі ў другое месца, дзе выпіць можна, — прапануе Кемлівы.

— Тут жа таксама можна. Скажы толькі афіцыянтцы, абавязкова прынясе — пераконваю Кемліва.

— Навошта тады надпіс? — упіраецца Кемлівы.

Людзі добрыя, праўду кажучы гэтыя надпісы славы нам не прыносяць. На Месяц ляцець збіраемся, а на Зямлі парадку належнага ўтрымаць не можам.

Дзядзька Лявон

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

ШТО ЛЕПШАЕ

Малады жаніх гаворыць да будучага цесця:

— Мусіць няма нічога на свеце лепшага за вашу дачку!

— Тады ты не прабаваў мае гарохавай кашы, — адказаў цесць.

С. Сэвэрын
Мастаўляны

ГАНЮ

Аднойчы вуліцай ішоў п'яны селянін. Убачыў п'янага міліцыянер, падыходзіць да селяніна і кажа:

— Навошта ты п'еш, алкаголь — твой першы вораг. Гані яго ад сябе з усіх сіл.

— Ах, мой даражэнькі, — адказаў селянін, — ганю яго, як магу, цэлымі начамі, нават па 150 літраў у адну ноч.

Сцяпан Сідарук
Крывая

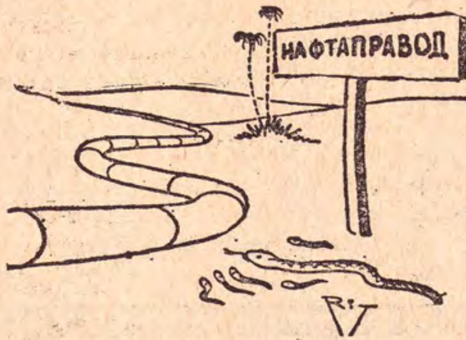
У РЭСТАРАНЕ

Калі аднаму наведвальніку рэстарана доўга не падавалі абеду, той з крыкам уварваўся да кухні:

— Чаму не падаеце абеду? Здароўе ўжо з'еў у гэтых рэстаранах!..

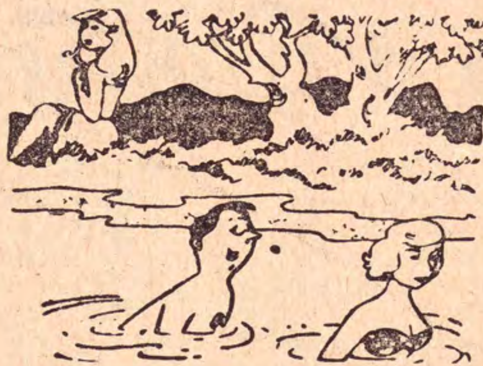
— Выбачайце, — спыніў яго кухар, — ці памятаеце, як робіцца гэтае здароўе?

Янка Арцімовіч
Белавежа

— Калі будзеце слухацца і есці кашку, вырасцеце такія вялікія.

Падчас адпачынку

— Ці халодна?

— Не выглядае, каб была такою.

— Па-мойму ваш муж неасцярожны. Нельга прабываць пад вадою поў гадзіны, і дагэтага пасля першага скачка...

ГРЭХ

Муж да жонкі: — Навошта ты купіла такую дарагую хустку! Гэта ж вялікі грэх аддаваць такія грошы за нявед што.

Жонка: — Не бойся! Гэты грэх ляжа на маю галаву.

Мікалай Мацвеюк
Лапухоўка

ЖОНКА па - амерыканску

Зайшоў я ўчора да суседа, а ён апусціўшы галаву сядзіць за сталом і нават на маё прывітанне не адказвае.

— Што з табою, Ігнат? — Сена не звёз? Не сумуй, варажбітка Аксеня прадказвае, што заўтра перамена месячнай фазы, а з ёю пачнецца прыгожае надвор'е — гавару як найбольш пераканаўча, але Ігнат сядзіць быццам вады ў рот набраўшы...

— А мо' ты не паспеў прыхаваць сабе некалькі цэнтнераў солі, не раўняючы, як твой кум Іван? — асцярожна пачынаю з другога боку. — Ну, бо кажуць і канец свету, і Эйзенхауэр сваіх лётчыкаў без запрашэння ў госці Хрушчову пасылае... Ты аднак не хвалюйся. Я чуў, што старшыня гэзсу адлажыў для сваіх сяброў мяшкоў дзесяць. Ён жа з вамі ў добрых адносінах...

— Перастань ты, мне галаву заварочваць, Якуб! — перарваў мае вывады Ігнат. — Вось у мяне клопат з жонкай.

— Што ты кажаш, Ігнат? — пацікавіўся я.

— А ну так, заступніка сабе, ведзьма, знайшла! І нават прызнаецца да гэтага!

— Значыць, так як і Эйзенхауэр. Ён таксама за першым разам «прызнаўся», маўляў, хацелася яму крыху падглядзець, што рускія рыхтуюць на яго прывітанне.

— Ты, Якуб, зноў свае! А ў мяне бяда. Сказаў ёй, гэтай ведзьме, значыць сваёй жонцы, што калі даведаюся яшчэ раз аб чымсці гэтакім, то галаву адарву! Ну і пабач, Якуб, сёння ў ложку чужыя нагавіцы знайшоў. Прыглядзеўшыся добра, пазнаў — гэта старшыня гэзсу не паспеў іх апрануць, уцякаючы відавочна перада мною. Пытаю жонкі, што ён тут рабіў, а яна сабе спакойна адказвае: прынёс гузік прышыць, бо яму абарваўся, але нават да хаты не зайшоў, толькі праз акно падаў. І, кажа, трэба верыць.

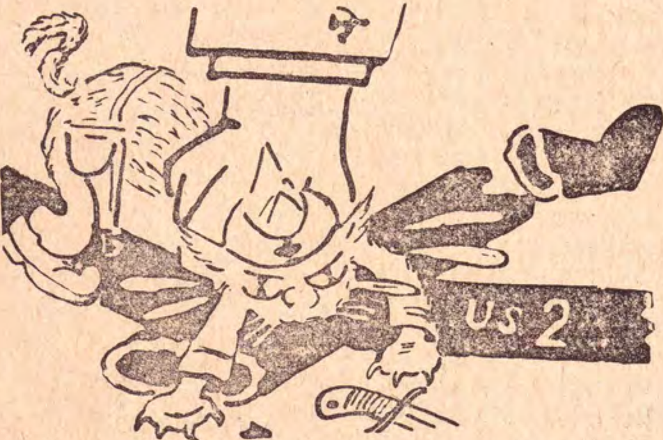
— Прабач, Ігнат, але твая жонка зусім па-амерыканску падыходзіць да справы — заўважыў я. — Што ты брэшаш, Якуб? — запярэчыў сусед. — Што тут амерыканскага?

— А вось што. Эйзенхауэр, таксама як твая жонка, не паслухаў добрай рады і другі раз паслаў сваіх лётчыкаў.

Твая жонка кажа табе, каб ты верыў, што яна толькі гузікі прышывала, а Эйзенхауэр кажа верыць усяму свету, што яго бамбавозы праводзілі навуковыя доследы. Ты знайшоў у ложку нагавіцы, а рускія маюць у сваіх руках двух амерыканскіх лётчыкаў, але твая жонка і Эйзенхауэр хоча, каб ім верыць на слова, быццам нашай варажбітны Аксені. Бачыш, Ігнат, трэба мець вушы і вочы адкрытыя. Гэтае кажу табе я.

Якуб Ясака

З САТЫРЫ «ВОЖЫКА»

Падпільнавала ў нас бяда,
амерыканскага ката,

Бо мы такія ўжо
ад роду, —
Ніколі не спускаем
зброду.

(Малюнак М. Гурло)

АГЕНЦТВА ГУМАРУ І САТЫРЫ ПАВЕДАМЛЯЕ

...аб спакойным падыходзе кіраўніцтва Гарадскога рамонтна - будаўлянага прадпрыемства ў Бельску Падляшскім да сваіх прац на заказы дзяржаўным і спулдзельчым установам.

Чаму «спакойным падыходзе», бо бывае, хаця рэдка, што кіраўніцтвы будаўляных прадпрыемстваў турбуюцца, каб прынятыя працы выканаць тэрмінова, дбайна і г. д. А вышэй успамянутае вельмі «ўроўнаважанае». Напрыклад, паводле падпісанай умовы 28.VII.1959 г. яно мела пабудаваць магазін для ГС-а ў Гайнаўцы да 20.XII.59 г. Але па прычыне, як называе кіраўніцтва «аб'ектыўнай» тэрмін аддання будынку ў карыстанне быў пералажаны да 10.VII.60 г. Але, як аказалася, і гэты тэрмін не спрыяе выканчэнню магазіна. А наступны пакуль што невядомы. Скажам толькі, калі наш прадстаўнік наведаў месца будовы магазіна, дык працавала, таксама не спяшаючыся, толькі 2-х рабочых, а работы яшчэ шмат.

Цікава толькі, як выцерпіць гэтую справу кіраўніцтва ГС у Гайнаўцы, якое мае вялікія клопаты з таварамі па прычыне браку належнага магазіна. Апошняе свае ж тавары давозіць на склад у магазін у Чыжах (15 км ад Гайнаўкі). Колькі гэта нерваў каштуе, а яшчэ больш грошай на поваду коштаў дастаўкі. Няхай хаця... гэта возьме пад увагу кіраўніцтва бельскага рамонтна - будаўлянага прадпрыемства і прыспешыць выканчэнне магазіна для гайнаўскай ГС.

(мк)

